

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/165899,Goral-znaczy-Polak-z-ducha-i-krwi-Dodatek-prasowy-PDF.html>
28.02.2026, 21:03

Góral, znaczy Polak z ducha i krwi. Dodatek prasowy [PDF]

Wydawnictwo Oddziału IPN w Krakowie w związku z 80. rocznicą rozbitcia Konfederacji Tatrzańskiej

03.06.2022

W numerze

- Filip Musiał, *Wiele dróg – jeden cel*
Przebrana kampania z września 1939 r. była dla Polaków początkiem wieloletniej walki o niepodległość. Walki zakończonej dopiero w 1989 r., wraz z upadkiem komunistycznego reżimu.
- Wojciech Szatkowski, *Goralenvolk – trudna historia*
W latach 1943-1944 widać stopniowe zamieranie „akcji góralskiej”, a tragicznym jej finałem było powieszenie Wacława Krzeptowskiego na Krzeptówkach 20 stycznia 1945 r. przez partyzantów AK.
- Dawid Golik, *Wacuś, bedzies wisioł*
Do końca wojny zginęli z rąk żołnierzy patroli likwidacyjnych AK m.in. Tadeusz Kęsek ze Szczawnicy, Jakub Hurkała z Krościenka nad Dunajcem, Ludwik Michałczak z Tylmanowej, Maria Siuty-Szwab z Witowa oraz sam Wacław Krzeptowski.
- Maciej Korkuć, *Polskość przeciw hańbie*
„Przemyślał hań całom robotę, jako się będziemy Krzeptowskiemu prociwić, bo tak ostać ni może! Tako hańba...” – tak o Augustynie Suskim, przywódcy Konfederacji Tatrzańskiej, pisała Jadwiga Apostoł-Staniszevska. On sam pisał: „Nie ma żadnej siły, która by zmieniła istotną rzeczywistość, a która mówi każdym swym szczegółem, każdym uderzeniem serca, tonem muzyki, linią ornamentu, każdym ciosem w budowlach – o Polsce i polskości, o odwiecznych zaczynach polskości w duszy górala, Podhala i Tatrach. Nie jest to zasługa ani bohaterstwo, że Podhale i górale to Polska i Polacy, jest to fakt, którego nie zmieni jakiś tam Wacek czy arcyhitler”.
- Rafał Opulski, *Oblicze ideowe i działalność propagandowa Konfederacji Tatrzańskiej*
Mimo wprowadzonego przez Niemców terroru, już od pierwszych dni okupacji rozwijała się pod Tatrami działalność podziemia niepodległościowego.
- Stanisław Apostoł, *Konfederackie filary – Jadwiga Apostoł i Tadeusz Popek*
Założycielami Konfederacji Tatrzańskiej, obok naczelnika Augustyna Suskiego, byli także Jadwiga Apostoł i Tadeusz Popek. Ich historia była nie mniej dramatyczna niż losy twórcy góralskiej konspiracji.
- Arkadiusz Stefaniak-Guzik, *Bo siłą naszą mocarny duch*
Augustyn Suski: „W pierwszym rzędzie pragniemy nadać znowu świętą i niewzruszoną powagę owej bezwzględnej, a przyćmionej nieco przez »krzeptowszczyznę« prawdzie, że słowo »góral« znaczy to samo, co »Polak z ducha i krwi«”.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Do pobrania

DODATEK W 80. ROCZNICĘ ROZBICIA PRZEZ NIEMCÓW KONFEDERACJI TATRZAŃSKIEJ

WIELE DRÓG – JEDEN CEL

FILIP MUSIAŁ

„Polacy walczyli bardzo dzielnie i skutecznie. Odtajnione archiwa niemieckie podają, że podczas czterech tygodni walk straty Wehrmachtu wyniosły: 91 000 zabitych i 63 000 ciężko rannych. Były to największe straty, jakie miał ponieść Wehrmacht do czasu bitwy o Stalingrad i oblężenia Leningradu dwa lata później – a przez te dwa lata Niemcy podbili prawie całą Europę” – pisał amerykański historyk i sowietolog Richard Pipes.

Nie koniec, lecz początek

Przegrana kampania z września 1939 r. była dla Polaków początkiem wieloletniej walki o niepodległość. Walki zakończonej dopiero w 1989 r., wraz z upadkiem komunistycznego reżimu. Jako naród nade wszystko umiłowaliśmy wolność i o nią z determinacją się biliśmy – obierając różne drogi: zbrojną i polityczną, w dużych i małych organizacjach, w kraju i na uchodźstwie.

Jeszcze we wrześniu 1939 r., gdy trwały walki z Niemcami i obrona przed Sowietami, zaczęły powstawać załaski niepodległościowej konspiracji. Powoływano je w trzech nurtach.

Pierwszym była próba odgórnego zorganizowania oporu, która zmateriałizowała się w utworzonej 27 września 1939 r. Szluzie Zwycięstwa Polski (SZP), zastąpionej jeszcze przed końcem roku przez Związek Walki Zbrojnej (ZWZ). Obok nich zaczęły powstawać struktury podziemia cywilnego, z których z czasem zbudowano Pol-

Podporucznik rezerwy Augustyn Suski, przyszły twórca Konfederacji Tatrzańskiej, podczas ćwiczeń wojskowych w 1938 r.

skie Państwo Podziemne. SZP i ZWZ tworzone centralnie, miały swym zasięgiem objąć cały teren przedwojennej II Rzeczypospolitej.

Drugim nurtem były partyjne „wojskówki”, a więc zbrojne organizacje zakładane przez partie polityczne, które zeszyły do podziemia. Największe znaczenie zyskały te budowane przez ludowców – Bataliony Chłopskie i przez narodowców – Narodowa Organizacja Wojskowa i Narodowe Siły Zbrojne, ale swoje paramilitarne organizacje tworzyli też socjaliści czy chadecy.

Podziemie regionalne i lokalne

Trzecim nurtem były organizacje o znaczeniu regionalnym czy lokalnym, które powstawały – najczęściej spontanicznie – w różnych zakątkach okupowanej Polski. Tworzyły je z reguły przedwojenni oficerowie służby stałej, często wzorując się na znanej im z młodości Polskiej Organizacji

Wojskowej. Ten trzeci nurt był zatem oddolny, a swym zasięgiem obejmował czasem dość skromny obszar.

Jedną z takich organizacji była Tajna Armia Polska – budowana w Warszawie i na Mazowszu, ale mająca sieć organizacyjną także na przykład w Kielcach czy Lublinie. Innym przykładem jest Komenda Obrońców Polski utworzona przez żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza – początkowo w Lublinie, ale później rozbudowana o kolejne okręgi.

W Krakowie konspiracyjną Organizację Wojskową założył późniejszy dowódca Armii Krajowej płk Tadeusz Komorowski. Z kolei ppłk Kazimierz Pluta-Czachowski, wzorując się na schemacie organizacyjnym Dżemalowej, utworzył Organizację Orła Białego. Obejmowała ona trzy okręgi: krakowski (z podokręgiem rzeszowskim), kielecki i śląski.

Te trzy nurty organizowania niepodległościowego oporu współdziałały ze sobą, czasem się przeplatały, będąc świadectwem olbrzymiej społecznej determinacji i woli walki o niepodległy kraj. Wiele z nich siał się następnie z pionem wojskowym Polskiego Państwa Podziemnego – a więc ze Związkiem Walki Zbrojnej, przemianowanym w 1942 r. w Armię Krajową.

Jednak były i takie struktury, które działały samodzielnie. Jedną z nich była utworzona w 1941 r. przez Augustyna Suskiego Konfederacja Tatrzańska. Lokalna organizacja, która dla Podhala miała istotne znaczenie, także jako przejaw sprzeciwu wobec kolaboracyjnego zjawiska Goralen-volku.

**PRZEGRANA KAMPANIA
Z WRZEŚNIA 1939 R.
BYŁA DLA POLAKÓW
POCZĄTKIEM WIELOLETNIEJ
WALKI O NIEPODLEGŁOŚĆ.
WALKI ZAKOŃCZONEJ
DOPIERO W 1989 R.,
WRAZ Z UPADKIEM
KOMUNISTYCZNEGO
REŻIMU**

Pliki do pobrania

[80. rocznica rozbicia Konfederacji Tatrzańskiej \(pdf, 7.36 MB\)](#)